

Handläggare
Ariane Andersson
Telefon: 08-508 33 886

Till
Utbildningsnämnden
2022-05-19

Flyktingmottagande med anledning av händelseutveckling i Ukraina

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2022/383

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått ärendet ”Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina” på remiss från kommunstyrelsen. Utbildningsförvaltningen är positiv till den inriktning som skisseras i ärendet. Inriktningen har sin utgångspunkt i ordinarie strukturer och innebär ersättning för kostnader som inte täcks genom prestationsersättningar. Förvaltningen är även positiv till möjligheten till ett snabbare beslutsfattande genom att beslut om boendelösningarna kan fattas av respektive nämnd, för att därefter anmälas till kommunstyrelsen.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.

Bakgrund/ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina” till utbildningsnämnden.

I ärendet tydliggör stadsledningskontoret (SLK) inriktningen för stadens flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina samt föreslår förstärkningar som ska bidra till att staden har en stabil grund för mottagande av flyktingar.

Omfattning av flyktingmottagandet

Av bakgrundsbeskrivningen till ärendet framgår den osäkerhet som finns kring hur stort flyktingmottagandet kan väntas bli. Migrationsverket har lämnat en prognos med olika scenarier gällande hur stort landets mottagande av flyktingar kommer att bli, som spänner mellan 76 000 och 212 000 personer innan sommaren.

Flera samverkande skäl gör det svårbedömt i vilken takt personer kommer att etablera sig med Stockholm som boendeort. Det beror dels på möjligheten för ukrainare att under Schengenavtalet vistas viseringsfritt i Sverige 90 dagar, dels på att personer först måste beviljas uppehållstillstånd under EU:s massflyktsdirektiv innan de kan vända sig till den kommun där de är bosatta för exempelvis plats i skola.

EU:s medlemsstater beslutade den 4 mars 2022 om att aktivera massflyktsdirektivet. Det innebär att en ukrainsk medborgare eller en person som har skyddsstatus i Ukraina och har lämnat landet efter den ryska invasionen kan få omedelbart skydd i Sverige och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet omfattas av lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Det innebär att de har rätt till logi, bostadsersättning, dag ersättning, skola och förskola för barn, vård som inte kan vänta och att arbeta.

Inriktningen för stadens mottagande

Inriktningen som skisseras i ärendet kan sammanfattas enligt nedan.

- Staden ska ta en aktiv roll utifrån aktuell lagstiftning, de uppdrag och det ansvar som åligger landets kommuner. Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av skyddsbehövande utifrån nuvarande lagstiftning, men lagändringar som påverkar kommunernas roll kan komma att ske inom kort.
- Staden klarar mottagandet inom ramen för nämndernas ordinarie uppdrag, men i förekommande fall behövs

förstärkning av de processer och verksamheter som redan finns på plats. Roll- och ansvarsfördelning utifrån nämnder och bolagsstyrelsers ordinarie uppdrag samt utifrån beslut i ärendet "Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad" (156- 607/2016) gäller fortsatt och är huvudinriktningen.

- Beslut om boendelösningar och lokaler kopplade till massflyktingdirektivet kan komma att kräva mycket snabba beslut. Nämnderna får i dessa fall efter samråd med stadsledningskontoret fatta beslut i nämnd, som i efterhand anmäls till kommunstyrelsen.
- Vissa specificerade ekonomiska tillskott föreslås. Samtliga nämnder uppmanas att följa extraordinära kostnader till följd av mottagandet för att kunna ta del av eventuella ersättningar från staten samt att i stadens kommande större uppföljningsärenden ansöka hos kommunfullmäktige om kompensation.
- Kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna. Staden kommer driva denna fråga i samverkan med Sveriges kommuner och regioner (SKR).

När det gäller utbildningsnämnden föreslås i detta skede en budgetjustering om totalt 5 mnkr för förstärkning av START Stockholm och verksamhetens mottagande och hjälp med placering av barn och elever till förskola och skola. I ärendet lyfts följande områden fram vad gäller utbildningsnämndens ansvarsområde där det kan uppstå utökade kostnader.

- Förskole- och skollokaler
- Tolkar och lärare med språkkunnighet
- Elevhälsan

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ledningsstaben i samverkan med övriga avdelningar inom utbildningsförvaltningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 10 maj 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 11 maj 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen är positiv till den inriktning som skisseras i ”Flyktningmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina”.

Utbildningsförvaltningen har en stabil grund för att hantera mottagandet, genom organiseringen av mottagandet vid START Stockholm, där mottagningsamtal, kartläggning och hälsosamtal sker för grundskoleelever och gymnasieelever. För förskolebarn sker mottagningsamtal och vårdnadshavare får hjälp med att fylla i ansökan om förskoleplats. I nuläget är det 39 förskolebarn och 451 grundskole- och gymnasieelever som har tagits emot vid START Stockholm. Samtidigt har 111 nyanlända från övriga länder tagits emot och fått skolplacering. En viktig utgångspunkt för förvaltningen är att samtliga nyanlända får ett kvalitativt mottagande, även i en situation då belastningen ökar.

En utmaning för mottagandet är den stora osäkerheten som finns kring förväntade volymer. Det remitterade ärendet betonar vikten av att staden så snart som möjligt får klarhet och indikationer kring förväntade volymer, vilket inte nog kan understrykas. Förvaltningen arbetar utifrån att det successivt anländer upp till 6 000 elever som behöver plats på en kommunal eller fristående skola. Planeringstalet kan dock komma att justeras utifrån förändrade prognoser från Migrationsverket mm.

Arbete pågår med att utöka kapaciteten vad gäller personal och lokaler. Befintlig kapacitet har inventerats och personalförstärkningar har skett inom START Stockholm och Språkcentrum. Utbildningsförvaltningen, i samarbete med SISAB, utreder möjligheterna för att tillskapa lämpliga skolplatser för nyanlända. Kartläggning sker av kapacitet på skolorna inom befintlig verksamhet samt av tomställda lokaler. Förlängning av tidsbegränsade bygglov samt möjlig inhyrning i nya lokaler utreds. Förvaltningen ställer sig positiv till att nämnderna, efter samråd med stadsledningskontoret, får fatta beslut i nämnd som i efterhand anmäls till kommunstyrelsen. Det medför snabbare beslutsvägar i ärenden som annars har långa ledtider. Förvaltningens inriktning är att ta upp ärende för beslut i utbildningsnämnden utifrån behov och möjliga lokaler inför höstterminen vid sammanträdet i juni och/eller augusti.

Behovet av utökningar påverkas även av de fristående huvudmännens intresse och möjlighet att ta emot nyanlända elever. Genom regeringsbeslut har de fristående skolorna nu möjlighet att ta emot nyanlända elever även om det inte ingår i deras tillstånd från Skolinspektionen. Förvaltningen har undersökt hur många av

de fristående skolorna som vill ta emot nyanlända elever via START Stockholm och på så sätt få stöd med kartläggning med mera. I nuläget är det cirka tio fristående skolor som har anmält intresse av detta. De fristående skolorna kan också välja att ta emot nyanlända elever direkt.

De osäkra planeringsförutsättningarna innebär en risk för överkapacitet, bland annat i form av tomställda lokaler. Förvaltningen ser positivt på ersättning för de kostnader som inte ersätts genom prestationer och som uppstår till följd av att utbildningsnämnden har ett större ansvar än vad de fristående skolvårdsmännen har. Kostnaderna förväntas öka inom de områden som ärendet lyfter fram: lokaler, tolkar och lärare med språkkunnighet samt elevhälsan. Utöver behov av inhyrningar förväntas förvaltningens egna investeringar öka med anledning av behov av såväl inventarier som lokalanpassningar.

Genom ärendet föreslås utbildningsnämnden i detta skede få en ersättning om 5 mnkr. Förvaltningen kommer fortsätta att följa de extra kostnaderna som uppstår och ansöka om ersättning från kommunfullmäktige samt staten i de fall det är möjligt.

Enligt ärendet kommer det vid en fortsatt behovsökning under sommaren att behövas ha en högre bemanning än vid ett normalläge, vilket medför ökade kostnader. Förvaltningen vill betona inte enbart kostnadsaspekten utan även betydelsen av beredskap inom sommarförskola, stadsdelsförvaltningarnas placeringsfunktioner samt vid Kontaktcenter. Även olika former av fritidsverksamheter bör ha beredskap för ett ökat mottagande under sommaren.

Ett annat viktigt område som "Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina" lyfter fram är samverkan med Region Stockholm. Förvaltningen understryker vikten av en fortsatt dialog med regionen och av betydelsen av regionens kapacitet att erbjuda hälsobesök samt vid behov efterföljande vård och vaccinationer.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och

överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Vidare föreslås beslutet justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.

Bilaga

Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina